

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

2027
Nacionālais
attīstības plāns

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

RĪGAS
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Rīgas valstspilsētas pašvaldības pakalpojumi bērniem un jauniešiem ar uzvedības traucējumiem

Rīgas domes Labklājības departamenta
Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu
nodaļas ģimenēm un bērniem vadītāja
Līga Tetere

28.11.2023.

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. "Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai" ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Kā saprast uzvedības traucējumus

Uzvedības traucējumi var izpausties kā:

asociāla uzvedība - zādzības, ubagošana, konflikti skolā ar pieaugušajiem, huligānisms, kautiņi skolā un uz ielas; atkarību izraisošu vielu lietošana, kā arī atkarība no viedierīcēm; klaiņošana un nakšņošana ārpus mājas, uzturoties ārpus ierastās dzīvojamās zonas u.c.

Likumsakarīgi, ka pusaudži iepriekš minētās uzvedības dēļ nonāk institūciju, t.sk., tiesībsargājošo iestāžu speciālistu redzeslokā.

Pusaudžiem tipiski aizsardzības mehānismi kā:
agresija, noteikumu neievērošana, izaicinoša rīcība, rupja izturēšanās, prasību neizpilde, necieņa pret autoritātēm;
autoagresija, paškaitnieciska un pašnāvnieciska uzvedība - roku un kāju skrāpējumi, pašnāvības sarunas; suicīda mēģinājumi.

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. "Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai" ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Faktori, kas var ietekmēt uzvedības traucējumu rašanos

- emocionālais stāvoklis;
- piedzīvota emocionāla, fiziska, seksuāla vardarbība, pamešana novārtā;
- mentālās veselības problēmas;
- dzimuma disforija;
- konfliktējošas attiecības ar vecākiem vai vienaudžiem;
- zemas komunikācijas un emociju vadīšanas prasmes;
- ģimenes struktūra un tās sociālās funkcionēšanas kvalitāte;
- sociālā izolētība;
- nozīmīgu piesaistes attiecību trūkums;
- mācīšanās grūtības;
- u.c.

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Pieejamie resursi Rīgas valstspilsētas pašvaldībā darbam ar bērniem

- Individuālās sociālās rehabilitācijas programmas ar izmitināšanu bērniem ar uzvedības traucējumiem - īsteno *«Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija» (2023)*
- Sociālās rehabilitācijas programma bērniem ar saskarsmes grūtībām un uzvedības traucējumiem *«Ceļš pie sevis» - īsteno «Latvijas Bērnu atbalsta fonds» (2019)*
- Sociālās rehabilitācijas programma jauniešiem ar uzvedības traucējumiem *«Dari» - īsteno «Resiliences centrs» (2016)*
- Sociālās rehabilitācijas programma jauniešiem ar uzvedības traucējumiem *«Palēciens» - īsteno «Latvijas Samariešu apvienība» (2016)*
- Individuālas sociālās rehabilitācijas programma *«Pārinieks» – īsteno «Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija» (2017)*

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Plānotais 2023.un 2024.gadā

<p>Attīstīt sociālās rehabilitācijas programmu «Palēciens» un «Dari» pēctecību</p>	<p>Mērķis - izveidot programmas turpinājumu – 3.posmu, lai sekmētu panākto izmaiņu noturību, sniegt atbalstu tiem jauniešiem, kam izteikti trūkst atbalsta sociālajā vidē. Fokuss - atbalsts jauniešiem - jauniešiem! Mērķgrupa - jaunieši no 14 – 24 gadiem (6-7 jaunieši katrā programmā. 3.posma ilgums – 7 mēneši).</p>	<p>plānotais finansējums 2023.gadā – 69 955 euro</p>
<p>Palielināt sociālās rehabilitācijas programmas «Pārinieks» saņēmēju skaitu</p>	<p>Mērķis - stiprināt vecāku kapacitāti; mazināt bērnu un jauniešu uzvedības problēmas, novērst iespēju veikt atkārtotus likumpārkāpumus, veicināt motivāciju iesaistīties izglītības ieguvē, uzlabojot attiecības starp vienaudžiem, kā arī ģimenē. Palielinājums no 30 līdz 45 ģimenēm ar bērniem mēnesī Mērķgrupa – pusaudži vecumā no 11 -18 gadiem</p>	<p>plānotais finansējums 2023.gadā - 88 200 euro</p>
<p>Attīstīt Mentora pakalpojumu</p>	<p>Mērķis - nodrošināt individuālu emocionālu un praktisku atbalstu jauniešiem, īstenojot pozitīvu pieaugušā un “jaunieša” sadarbības un attiecību modeli. Mentors kā padomdevējs, atbalsta un uzticības persona. Mērķgrupa - jaunieši (pusaudžiem) no dažādām sociālā riska grupām (t.sk. ārpusģimenes aprūpes), kuriem pietrūkst ģimenes rūpes un atbalsta.</p>	<p>Plānotais finansējums 2024.gadā – 69 000 euro</p>
<p>Izveidot Individuālās rehabilitācijas programmas jauniešiem ar multiplām problēmām</p>	<p>Mērķis – īstenot individualizētu pakalpojumu, kurā jauniešiem kopā ar audzinātāju pastāvīgi dzīvo vienā mājoklī, tiek nošķirts no destruktīvās vides, individuāli pielāgots mācību process utt. Mērķgrupa – pusaudži vecumā 11 - 16 gadiem, kuriem ir nopietnas uzvedības un socializēšanās grūtības, nav piemērots pakalpojums grupā un nepieciešama ilgstoša individuāla sociālā rehabilitācija.</p>	<p>Plānotais finansējums 2023.gadam 108 641 euro.</p>
<p>Kopienas centra pakalpojums</p>	<p>Mērķis - veikt ielu darbu un komunikāciju ar jauniešiem, kuru galvenā problēma vai risks ir nonākšana nelabvēlīgā ietekmē, “ielu bērni”, mazgadīgo noziedzība u.tml. Tiek nodrošinātas pusaudžiem un jauniešiem brīvā laika pavadīšanas iespējas labvēlīgā vidē un profesionāli vadīta socializācija. Mērķgrupa - 50 pusaudži un jaunieši dienā no 13 līdz 25 gadiem</p>	<p>Plānotais finansējums 2023.gadam 113 484 euro</p>

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Sociālās rehabilitācijas programma «Palēciens»

Mērķgrupa	Pakalpojumu raksturojošās pazīmes	Pakalpojumā ietvertās aktivitātes
Jaunieši (13-20 gadi), kuriem ir multiplas sociālās problēmas, kas ir šķērslis veiksmīgai sociālai integrācijai un viņu piesaistes personas	3 programmas posmi; I posms – 6 mēneši (15 jaunieši), II posms – 8 mēneši (10 jaunieši). III posms – 7 mēneši (6 jaunieši) Pakalpojuma uzsākšana ir atkarīga no laika, kad tiek komplektēta grupa – 1 x gadā	<ul style="list-style-type: none"> ● individuālās kontaktstundas – atbalsts individuālo mērķu un uzdevumu realizēšanai ● grupu nodarbības un radošās darbnīcas – prasmju attīstībai ● piedzīvojumu izglītības braucieni – āra/vides izglītība grupā ● grupas/speciālista konsultācijas – piesaistes personas izpratnes veicināšanai par jaunieša vajadzībām ● speciālistu konsultācijas - pēc nepieciešamības

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Sociālās rehabilitācijas programma «Dari»

Mērķgrupa	Pakalpojumu raksturojošās pazīmes	Pakalpojumā ietvertās aktivitātes
Jaunieši (13 - 20 gadi) ar uzvedības un saskarsmes traucējumiem un viņu piesaistes personas	<p>3 programmas posmi</p> <p>I posms – 8 mēneši (15 klienti) II posms – 6 mēneši (10 klienti) III posms – 7 mēneši</p> <p>Pakalpojuma uzsākšana ir atkarīga no laika, kad tiek komplektēta grupa – 1 x gadā</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunatnes darbinieka konsultācijas –prasmju, uzvedības maiņai • Izbraukuma treniņi – grupas saliedēšanai un mentoru piesaistei • Mentora pakalpojums – individuāla atbalsta sniegšana • Grupu (atbilstoši vajadzībām -saskarsmes, interešu, emociju, spēju, talantu attīstībai) nodarbības • Karjeras dienas • Prasmju un praktisko iemaņu darbnīcas - izbraukuma uzvedumi vai radoši projekti – kopīgs veikums, pašvērtējuma celšanai • Saskarsmes grupas - piesaistes personai kopā ar jauniem, lai veicinātu saskarsmes prasmju uzlabošanu

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. "Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai" ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Individuālā korekcijas programma «Pārinieks»

Mērķgrupa	Pakalpojumu raksturojošās pazīmes	Pakalpojumā ietvertās aktivitātes
Pusaudži, kuru uzvedība var novest pie prettiesiskām darbībām, kuri kaut kādu iemeslu dēļ jau ir tiesībsargājošo institūciju redzeslokā, un uz kuriem attiecināms Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58. pants - individuāla uzvedības sociālās korekcijas programmu izstrāde.	<p>Pakalpojumu var saņemt vienlaicīgi 45 ģimenes mēnesī;</p> <p>Pakalpojums var tik saņemts vairāku gadu garumā, kamēr sasniedz vēlamu rezultātu;</p> <p>Var saņemt jebkurā periodā, nav jāgaida grupas komplektēšanas laiks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • individuālās nodarbības – atbalsts individuālo mērķu un uzdevumu realizēšanai • Grupu nodarbības • Radošās darbnīcas – prasmju attīstībai • Piedzīvojumu izglītības braucieni – āra vides izglītība grupās • Speciālistu konsultācijas – piesaistes personu izpratnes veicināšanai par jaunieša vajadzībām • Speciālistu konsultācijas pēc nepieciešamības

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Sociālās rehabilitācijas programma «Palēciens», «Dari», «Pārinieks»

Pakalpojuma saņēmēja profils

▪ meitene (16 g.v.) veic paškaitnieciskas darbības (veic griezumus uz rokām) ▪ ģimenē nesēn sācis dzīvot patēvs, ar kuru meitenei ir konfliktējošas attiecības un, lai varētu aizmigt, katru vakaru lieto alkoholu ▪ kopā ar draudzenēm lietojusi arī medikamentus ▪ pārtrauca draudzību ar savu draudzeni, pasliktinājusies emocionālā un mentālā veselība, sekmes ir pazeminājušās ▪ 17.08.23. mirusi naktī.	▪ meitenei (15 g.v.) ir bulīmija un anoreksija (bieži ārstējusies stacionārā) ▪ vairākas reizes mēģinājusi veikt pašnāvību, arī ikdienā mātei draudējusi ar pašnāvības veikšanu ▪ iepriekš ļoti pārdzīvojuši vecāku šķiršanos, notikušajā vaino māti ▪ Tēvs, uzzinot par meitas pašnāvības mēģinājumu, ir dusmīgs un sola vispār pārtraukt attiecības ar meitu ▪ meitene atrasta Spānijā, jo izteikusi mātei ultimātu, ja neatļaus braukt kopā ar draugu uz Spāniju, tad meitene mēģinās izdarīt pašnāvību tepat Latvijā.	• meitene (14 g.v.) atrodas psihiatrijas nodaļā (4x), jo veic paškaitējumus un medikamentu pārdozēšanu • baidās no cilvēkiem, izvairās braukt ar sabiedrisko transportu, nevēlas apmeklēt publiskas vietas • skolā ar klases biedriem nekomunicē, sākusi neregulāri apmeklēt skolu • meitene negribīgi dodas uz mājām • sociālam pedagogam meitene teikusi, ka viņa nejūtas labi ģimenē un vēlētos dzīvot ar tēvu • grūtības ar medikamentozu ārstēšanu, var sākt lietot ļaunprātīgi.

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Sociālās rehabilitācijas programma «Ceļš pie sevis»

Mērķgrupa	Pakalpojumu raksturojošās pazīmes	Pakalpojumā ietvertās aktivitātes
Bērni (4 - 9 gadi) ar uzvedības un saskarsmes grūtībām un viņu piesaistes personas	Programmas ilgums 10 mēneši Pakalpojuma uzsākšana ir atkarīga no laika, kad tiek komplektēta grupa – 1 x gadā	Speciālistu konsultācijas - sociālais darbinieks, ģimenes atbalsta persona, bērnu psihiatrs, psihoterapeits, skaņu terapeits, speciālā pedagoga, logopēda, ergoterapeita, fizioterapeita u.c.). Radošās grupu saskarsmes nodarbības - pozitīvas ikdienas saskarsmes un sadarbības veicināšanai, pašcieņas veidošanai, uzvedības modeļa izmaiņu un personības resursu stiprināšanai. Apmācība vecākiem pēc «Kompetents emocionāli traumētu bērnu aprūpētājs» programmas. Ekskursija bērniem ar vecākiem - ģimenes tradīciju un kopības sajūtas veicināšanai. Izbraukuma treniņš/Ģimeņu nometne - aprūpes kvalitātes un attiecību uzlabošanai ģimenēs, veicinot piesaistes personu izpratni par bērnu vajadzībām, t.sk., konflikta situāciju risināšanas prasmju uzlabošanai.

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

2027

Nacionālais
attīstības plāns

Individuālā sociālās rehabilitācijas programma ar izmitināšanu

Mērķgrupa	Pakalpojumu raksturojošās pazīmes	Pakalpojumā ietvertās aktivitātes
<p>Pusaudži (11 - 16 gadi) ar uzvedības un saskarsmes traucējumiem, kuriem nav piemērots pakalpojums grupā un kuriem citi līdz šim sniegtie pakalpojumi nav bijuši efektīvi</p>	<p>Programmas ilgums līdz 24 mēnešiem</p> <p>Var saņemt jebkurā periodā, nav jāgaida grupas komplektēšanas laiks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vides maiņa -Pusaudža nošķiršana no destruktīvās vides; adaptācijas periodā ierobežota saskarsme un komunikācija ar citām personām; ierobežota piekļuve internetam un telefonam • Individuāla pieeja – audzinātājs nodrošina bērnam diennakts aprūpi, dzīvesvietu, individuālu sociālo rehabilitāciju; • Individuāli pielāgots mācību process (tālmācībā); • Pakalpojuma komanda – audzinātājs, sociālais darbinieks, pedagogs/skolotāja palīgs; klīniskais psihologs, psihiatrs, komandas atbalsta persona. • Piesaistītie speciālisti -atkarību profilakses speciālists, karjeras konsultants, psihoterapeits u.c. pēc nepieciešamības

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Nacionālais
attīstības plāns

Individuālā sociālās rehabilitācijas programma ar izmitināšanu

Pakalpojuma saņēmēja profils

✓ Meitene (14 g.v.) cietusi no seksuālās, fiziskās un emocionālās vardarbības, ilgstoši atradusies ārpusģimenes aprūpē ✓ ilgstoši izmantota interneta vidē (seksuāla rakstura videomateriāla un foto sūtīšana izmantotājam) ✓ Apzināti meklē seksuālus kontaktus; pastāv risks seksuāli izmantot citus bērnus un iesaistīt tos seksuālā rakstura darbībās ✓ Emocionāli neatbilst savam bioloģiskajam vecumam, ātri uzticas, tendence veidot trauksmainu piesaistes veidu ✓ Pastāv augsts risks nokļūt situācijās, kur var tikt atkārtoti seksuāli izmantota ✓ Pedagoģiskā ielaistība	✓ Puiši (15 g.v) cietis no pamešanas novārtā, vecāku nolaidības ✓ Socializēti uzvedības traucējumi, vidēji smaga garīga atpalcība ✓ Atkarību izraisošo vielu lietošana, klaiņošana, zādzības, laupīšanas epizodes ✓ Vairāki administratīvie procesi, ir uzsākts kriminālprocess ✓ Bijis vienu mēnesi Cēsu audzināšanas iestādē ✓ Atrodas Valsts policijas un Valsts Probācijas dienesta uzraudzībā ✓ Ir psihiatra uzskaitē, lieto medikamentus ✓ Pedagoģiskā ielaistība ✓ 2021./2022.m.g. un 2022./2023.māc.g.skolu nav apmeklējis

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. "Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai" ietvaros.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

2027

Nacionālais
attīstības plāns

Pakalpojumu saņēmēju skaita dinamika 2017-2023

I	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
		EUR		EUR		EUR		EUR		EUR		EUR	9.mēn	EUR
«Ceļš pie sevis»					20	11 875	28	86 808	48	100 438	60	189 582	60	271 115
«Dari»														
«Palēciens»	61	101 198	61	147 715	75	164 244	102	198 180	102	354 129	128	413 147	76	537 286
«Pārinieks»														
IP ar izmitināšanu	27		40		43		39	92 131	46	126 892	71	135 456	81	188 190
													2	154 479

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. "Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai" ietvaros.

Pakalpojuma izstrādes process Īsumā

Priekšnoteikumi sociālā pakalpojuma ieviešanai:

- pilotprojekts vai patstāvīgs pakalpojums
- juridiskais pamats (projekts, iepirkums, ir/nav definēts pašvaldības saistošos noteikumos)
- telpas
- pakalpojuma sniedzējs
- pašvaldības finansējums
- klientu atlases plānošana

Pakalpojuma izstrādes process:

- risināmā problēma
- vispārīgais mērķis
- vajadzības
- specifiskie mērķi (uzdevumi), kas vērsti uz vajadzību apmierināšanu
- īss iecerēto aktivitāšu apraksts
- iecerētie rezultāti un to novērtēšana
- pakalpojuma iecerētais laika ietvars
- nepieciešamais finansējums
- finansēšanas metode

Projektu finansē Eiropas Savienība Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīcijas 3.1.1.2.i. “Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai” ietvaros.